

MOSHE BRANDSDORFER

RABBI OF
HEICHAL HORO'OH
JERUSALEM

3 ZONNENFELD ST, TEL. 972-2-5322775
HOME: 972-2-5370033

משה בראנדסדארפער

אב"ד ור"מ היכל הוראה ירושלים
נשיא בני ההוראה "היכל הוראה" בארץ הקודש
מיסוד אמו"ר מרן היקנה בשם" זי"ע
מחבר ספרי "היכל הוראה" תשובות והוראות
פניה"ק ירושלים תוככ"א

בס"ד יום שני כ"ג תמוז תשע"ז לפ"ק

לכבוד ידידנו הרב הגאון אברהם בער ליטמאנוביץ שליט"א מו"צ בהעדה החרדית

אחד"ש כת"ר, אודות הרעיון של הבאת זן חדש של עופות ממדינות הים ממקום נידח ופרימטיבי שאין לחוש שם לתערובת ושינויים גינטיים באמרם שדומה קצת לעוף בלאדי והשקיעו בזה הון רב.

ולענ"ד נראה דאף שודאי חבל על ממונן של ישראל שילך לאיבוד אך בדבר זה שעושין כאן תקנתן זו היא קלקלתן שהם מביאים לנו עופות ממדינה רחוקה שרגל יהודי לא דרכה בהן ואומרים עליהן שזה הוא עוף טהור בלי שום תערובת, אלא דא עקא שעופות אלו ודאי אין להן מסורת מדור אחר דור כמובא בפוסקים שבלא זה אסור באכילה, ורק אלו המביאים טוענים שהוא עוף טהור על פי הכרתם בבחינת כזה ראה וקדש.

ועתה במעשיהם הם פועלים נגד גמרא מפורשת בחולין (סג ב) א"ר יצחק: עוף טהור נאכל במסורת; נאמן הצייד לומר: עוף זה טהור מסר לי רבי. וכן פסקו רש"י הרא"ש והרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פ"א הט"ו) וז"ל: ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור, ונאמן צייד לומר עוף זה התייר לי רבי הצייד וכו' עכ"ל. וכן הכריעו להלכה בשו"ע (יו"ד סימן פב ס"ב) ועוף טהור נאכל במסורת, והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור, ובס"ג כתב הרמ"א: "ואין לאכול שום עוף אלא במסורת שקבלו בו שהוא טהור" (בארוך כלל נ"ו ובתא"ו נט"ו), "וכן נוהגין ואין לשנות", ע"כ, (ודלא כהראשונים הסוברים שאפשר לבדוק הסימנים אלא נפסק שאינו נאכל רק במסורת מקובלת מדור דור).

וידועים דברי מרן הגה"ק הדברי חיים ביו"ד ח"ב סי' מה: שבוודאי ההלכה הוא כמו רש"י וכמו שנפסק בשו"ע ורמ"א. והוסיף עוד לומר "ולכן בודאי אין נאכל שום עוף בלא מסורה וכאשר לדינא פסק כן הרא"ש וכמה ראשונים כמבואר בטור וכן אנו נוהגים מעולם והעושה נגד זה אוכל ממש עוף טמא", ע"כ.

וכן הביא רבינו מרן המנחת יצחק בשו"ת (חלק ב סימן פה) חבל פוסקים שאין לזוז אפי' זיז כל שהוא מדברי רמ"א שכתב דאין עוף טהור נאכל אלא במסורת "שקבלו בו" שהוא טהור וכן נהגו ואין לשנות.

וכבר כתב המהרי"ל בשו"ת (סימן צה): והבא להעיד מסורת חדשה על עוף נכרי שאין מכירין אותו, יצטרך שיהיה בר סמכא ומעיד על אנשי מדינה או עיר אחרת שהוא מנהג פשוט שם לאוכלו, או שמקובל מפי אדם גדול, דכדאי לסמוך על עדותו דודאי דייק שפיר וחזי מאן דאסהיד עליה, אבל איניש דעלמא או דאסהיד שראה או שמע מאיניש דעלמא אהא לא סמכינן, דילמא לא דייק שפיר, ובשינוי מועט מתהפך הענין ועביד דטעי

כדפריך תלמודא פרכי טובא אסהדותא דבית שאן דילמא כו' עד דמסיק חזי מאן גברא [רבה דמסהיד עליה] כו', ואכה"ג קאמר תלמודא והוא שיהא בקי בהן ובשמותיהם, וזה אינו נמצא האידינא כלל, עכ"ד.

ועיין עוד בחכמת אדם הלכות סימנים טהורים כלל ל"ו ס"ט שכתב וז"ל: ואם בא לפנינו עוף שאין אנו מכירין אותו כלל לא שייך בו מנהגי מדינה וכו' אך בזמן הזה אין לסמוך כלל על שום אדם ואסור לאכול רק מה שהוא פשוט וידוע שהוא טהור.

וע"ע במש"כ מרן החזון איש בספרו ליו"ד סוף סימן יא שהובא מקובץ אגרותיו וז"ל: אין אנו מקבלים מין חדש... ולדין אסור משום מנהג שקבע בחכמת אדם וספרו נתפשט בכל מדינות ליטא... ואין לפרוץ גדר במנהגן של ישראל, עכ"ל.

וכן כתבו גדולי האחרונים עיין בשו"ת אגרות משה (יורה דעה חלק א סימן לד) וז"ל: אלא צריך דוקא שהמעידים יראו ויכירו בטביעות עין שעוף זה הוא שאוכלין אותו במדינה ההיא ויהיו אנשים מדקדקים שלא יאמרו בדדמי, ואעפ"כ מסיק האגר"מ בתשובה הנ"ל בזה"ל: דעופות חדשים אף אם ימצאו להם מסורת טובה [מפי עדים נאמנים שהיו בישוב שקיבלו מסורת על עוף זו] היה מהראוי שלא להתירם שלא יטעו בעופות הדומים להם, [ורק בעוף המקובל לנו אצלינו מדור דור]. ע"כ.

והיאך הלכו להביא ממרחק לחמם ממקום רחוק בקצוי תבל עופות שהם משונים בתוארם מהעופות המצויים ביננו והם ממקומות שאין יהודים מצויים שם ואין עליהן מסורת ביד גברא רבה מיישראל לומר שאבותיו ואבות אבותיו אכלוהו, ובלא מסורת כזו הלא אין לאכלם כלל ועיקר.

והן אמנם מה שהניא אותם לחפש אחר עופות הללו ולהשקיע בהן הון עתק הוא בשביל החשש שעופות הנאכלים היום פה בארץ ישראל ובתפוצות ישראל והן עולים על שולחנם של כל גדולי ישראל בדורות האחרונים מ"מ יש חשש שאולי במשך הדורות הכליאו נקבות טהורות שיש עליהן מסורת עם עופות זכרים שיש ספק על המסורת שלהם.

והנה באמת רינון זה כבר היה לעולמים לפני כעשרים שנה ודנו על זה גדולי הפוסקים בבד"צ פעיה"ק ירושלים (בראשות מרן הראב"ד הגר"י פישר זצוק"ל) כמו שהאריך אאמו"ר זצוק"ל בשו"ת קנה בשם ח"ד סימן מו ומביא שם דברי הדרכי תשובה סי' פב סק"ל בשם שו"ת בית שלמה וסמך על דבריו הלכה למעשה דדי לנו להחמיר לענין האפרוחים הנולדים מביצת הישנים אף שבאים מזכרים של התרנגולים החדשים כל שאינם בצורות עופות החדשים אין להחמיר כל כך דיש ספק ספיקא להקל. ועל זה הוסיף אאמו"ר זצוק"ל דאף אי נימא ודאי שנתערבו בכל זאת אין לחוש כלל לתערובתן ועיי"ש, ומסיים ועל סמך זה החליטו הבד"צ שאין שום חשש בזה.

[וראיתי שיש כאן טעות גדול שנשתרבו בפי ההמון שכאילו החשש בעופות שלנו הוא מחמת שנתערבו בהם תאים גנטיים או תאי דם של עופות טמאים על ידי הזרקה או בדרך אחרת, עקב התקדמות הטכנולוגיה בידיעת חכמת הגנטיקה בדורות האחרונים, הנה חשש זה אינו שאלה כלל וההלכה ברורה שכל שלא נכנס דרך הזרעה והולדה הרי העוף כשר וכן לדוגמא בדג סלומון שמזריקים לתוכו תאים גנטיים של עכברים וחולדות כדי שיווצר בשר רך ושמן בהולדות, וההלכה הפסוקה בדור הקודם שהוא טהור ללא חשש, ועיין עוד בשו"ת קנה בשם (שם) שכתב אאמו"ר זצוק"ל לפני כעשרים שנה אל הגאון יהודה משולם דוב פאלאטשעק שליט"א ומסיק להלכה דכל שאין התערבות המינים בדרך הטבע וההולדה אין זה פוסל ומטריף מדינא].

ועתה הדרינן לנדון דידן מה הועילו בתקנתן שתמורת העופות שמסורת ביד כל ישראל לאכלם מדור דור, מביאים עופות שעד עתה לא היה ידוע לנו שיש עליהן מסורת כלל וקובעים מסורת חדשה, ולמחר יבוא אחר

ויאמר שלפי הבנתו אין דבריו של הראשון נכונים כי הוא מצא עוף אחר שודאי לו שהוא הוא העוף הטהור שלא חלו בו שום שינויים ועל פי זה יקבע מסורת אחרת, ונמצא לדבריהם שאין הדבר תלוי במסורת כלל אלא בסימנים ואנן קיי"ל שעיקר הדבר תלוי במסורת ולא בסימנים (עיי' ש"ך יו"ד סי' פב סק"ו) וכנ"ל.

ובאמת אחרי ההתבוננות חמור עלי למאוד המעשה הזה לחפש אחר עוף שאין עליו מסורת איש מפי איש, והאמת ניכר דמי שהמציא רעיון של הבאת הזן החדש לא עיין מעולם בפוסקים בנידון זה, ולא ידע על חומר הענין של מסורת מדוייקת של עוף הנאכל ואפילו לדמות לא התירו וכמה קולמוסים נשתברו על ענין זו בדברי הפוסקים לא להכניס עופות שדמי לטהורים אבל אין עליהם מסורת מדוייקת כמו הקובריצער הינער בגלל שינוי בגובה הגוף, (וגם אלו שהתירו התירו רק מחמת עדות ת"ח מובהקים שיש מסורת באר"י על זה).

וביותר יעויין בשו"ת אבני נזר סי' עה דמביא מהצידה לדרך (א' מהראשונים) שכותב בזה"ל: "וכל ארץ שהם בני תורה והורגלו בה ת"ח ונהגו לאכול עוף שהוא מסופק לנו, יש לסמוך על מנהגם וקבלתם", ע"כ. חזינו להדיא דדוקא מסורת שהוקבעה על פי בני תורה ותלמידי חכמים שנהגו בה במקומם על זה יש לסמוך אבל לא מסורת שרוצים לקבוע על פי הכרת העין בעופות שהובאו ממקום שאין שם שום ישוב יהודי וודאי לא של תלמידי חכמים שנהגו להתיר ועל זה רוצים לומר שיש כאן מסורת בבחינת זה ראה וקדש.

ובכלל הדבר תמוה מאד שמחד גיסא באו להחמיר ולפסול העופות מחשש תערובת זרה ומאידך מביאים עוף שהוא עצמו זר (שאינו לו מסורת כלל), וערבך ערבא צריך.

כל זה כתבתי על עצם הרעיון של הבאת עוף ממקום נידח ללא שום מסורת רק בגלל שאומרים שדומה קצת לבלאדי שעליו יש מסורת, אבל במקרה דנן אינו נכון כלל ועיקר, שהרי עוף זה אינו דומה כלל לעוף בלאדי והוא משונה בתוארו וצורתו קומתו וקולו העבה יותר והתנהגותו בקפיצות גבוהות יותר מהתרנגול בלאדי שלנו שזה סימן לדורס ורק ברגליו דומה לבלאדי, ואם כן אין כאן רק חסרון מסורת אלא שאלה חמורה של עוף הדורס.

סוף דבר נלענ"ד דבמעשה זה החליפו פרה בחמור דמחמת שלא ירדו לסוף דעתם של חז"ל וראשונים ואחרונים שמימיהם אנו שותים בענין המסורת כפי שביארתי לעיל, המציאו דבר חדש, ואחר שאסרו את המותר באו להתיר את האסור.

ונסיים בדברי האשכול (הלכות סימני בהמה ועופות) שסגר בפנינו הדרך וכתב וז"ל: "והאידנא אין חכם בעולם שבקי בעופות בהן ובשמותיהם ובמיניהם". ובודאי שאין שום אפשרות למצוא עוף חדש שאין לנו מסורת מדורות ולומר עליו טהור הוא, ויהי רצון שלא נכשל בדבר הלכה אכי"ר.

וע"ז באעה"ח למען כשרות המאכלים

לשם קבלת פיקוד

העתק: לרבנים העומדים על משמר הכשרות